

**Høring – Forslag til ny autorisasjonsordning for helsepersonell
utdannet utenfor EØS**

Arkivsak-dok. 14/08277-2
Saksbehandler Kari Strand

Saksgang
Fylkesrådet i Nord-Trøndelag

Møtedato
27.01.2015

Saksnr
25/15

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

Fylkesrådet i Nord-Trøndelag støtter forslaget til ny autorisasjonsordning for helsepersonell utdannet utenfor EØS.

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Fylkesrådets vurdering

Det er stort behov for arbeidskraft i helsesektoren, og dette vil øke i tiden framover. Helsepersonell med utenlandsk utdanning er i denne sammenheng et verdifullt tilskudd, men av hensyn til kvalitet og pasientsikkerhet er det viktig å sørge for at vi har systemer som sikrer at de som får norsk autorisasjon, er kvalifiserte. Pasienter må kunne ha tillit til at helsepersonell har de nødvendige kunnskaper og ferdigheter.

Slik det er i dag, kan det i mange saker være vanskelig for Statens autorisasjonskontor for helsepersonell å vurdere om utenlandske søkere har de faglige kvalifikasjoner som kreves og forventes av helsepersonell i Norge. Etter fylkesrådets mening vil innføring av fagprøve for sentrale personellgrupper kvalitetssikre denne vurderingen.

Fylkesråden vil også trekke fram at det er riktig å innføre krav til språkprøve for alle helsepersonellgrupper. God kommunikasjon mellom behandler og pasient er viktig i behandlingssituasjonen og for at pasientene skal kunne ivareta sine rettigheter.

Steinkjer, 20. januar 2015

May Britt Lagesen
fylkesråd for utdanning og kultur

Saksutredning for fylkesrådet

Sammendrag

Høringsnotatet fra Helse- og omsorgsdepartementet inneholder forslag til lovendringer og forslag til ny forskrift om tilleggskrav for autorisasjon av helsepersonell som er utdannet utenfor EØS. Høringsfristen er mandag 2. februar 2015.

Departementet foreslår at den nye autorisasjonsordningen skal bestå av to trinn. Først vurderes om søkerens utenlandske utdanning og eksamen er jevn gode med tilsvarende norske, eller om søkeren på annen måte kan dokumentere nødvendig kyndighet. De som får dette godkjent, kan gå videre i et kvalifiseringsløp der de innen tre år må oppfylle visse tilleggskrav før de kan få autorisasjon.

Det foreslås at alle personellgrupper må bestå språkprøve og prøve i nasjonale fag, ellers er det ulike tilleggskrav for de ulike yrkesgruppene. For fylkeskommunen er autorisasjonsordningen for tannleger av særlig interesse og omtales derfor mest i dette saksframlegget. Den viktigste endringen som foreslås for tannleger, er krav om bestått fagprøve.

Referanse for saken:

Høring fra Helse- og omsorgsdepartementet

Vedlegg:

[Høringsbrev og](#)

[Høringsnotat om ny autorisasjonsordning for helsepersonell utdannet utenfor EØS](#)

Saksframstilling

Bakgrunn

Helsepersonell med utenlandsk utdanning utgjør en betydelig andel av dem som søker og får norsk autorisasjon. De fleste av dem er utdannet i Norden eller i et annet EØS-land, men en økende andel kommer fra land utenfor EØS-området.

I stortingsmelding «Meld. St. 10 (2012-2013) God kvalitet – trygge tjenester» påpekes at dagens autorisasjonsordning ikke er godt nok tilpasset den norske helse- og omsorgstjenestens krav til pasientsikkerhet og behov for språkferdigheter, og at det er behov for bedre forutsigbarhet for søkerne.

Problemstillinger

Dagens modell

Søknader om autorisasjon behandles av Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK). I de tilfellene det er tvil om hvorvidt utdanning og eksamen er jevn gode med norsk, ber SAK om sakkyndig råd fra utdanningssektoren. For leger kan det stilles krav om en fagprøve basert på eksamen på medisinstudiet, men noen slik prøve finnes ikke for andre yrkesgrupper.

Nord-Trøndelag fylkeskommune

I følge gjeldende forskrift om tilleggskrav må tannleger i likhet med bl.a. leger og sykepleiere bestå *kurs i nasjonale fag*. Dette kurset omhandler oppbygningen og organiseringen av helse- og omsorgstjenesten, helse- og sosialrett, håndtering av legemidler, kulturforståelse og nasjonale satsningsområder.

Det stilles i dag ikke krav om dokumenterte norskkunnskaper for å få autorisasjon. Men kursene i nasjonale fag holdes på norsk, og deltagerne må derfor på forhånd dokumentere visse språkferdigheter.

Tannleger som ikke får sin utdanning vurdert som jevngod med norsk og får avslag på autorisasjonssøknaden, kan søke igjen på et senere tidspunkt, når de mener å kunne dokumentere at de har tilegnet seg nødvendig kompetanse.

Dersom det ikke er store avvik mellom tannlegens utdanning og eksamen og norsk tannlegeutdanning, kan søkeren få midlertidig lisens. Tannleger med midlertidig lisens kan arbeide under veiledning av autorisert tannlege, og kan etter fullført og godkjent praksisperiode få autorisasjon.

Tannleger som har behov for betydelig tilleggstudning og praksis, og som har varig oppholdstillatelse i Norge, kan søke om opptak ved *kvalifiseringsprogrammet for tannleger* ved Universitet i Bergen. Dette er et ettårig fulltidsstudium. På forhånd må søkerne gjennom en opptaksprøve, og studiet avsluttes med en større klinisk og teoretisk muntlig sluttvurdering. De som blir godkjent ved denne vurderingen, anses å ha kompetanse som er jevngod med en tannlege som er nyutdannet i Norge.

Forslag til ny modell

Jevngodhet eller kyndighet

Kravet om jevngod utdanning og eksamen eller annen dokumentasjon på kyndighet foreslås videreført. Dette skal vurderes og godkjennes før søkeren kan gå videre i kvalifiseringsløpet, som består av fagprøve, kurs i nasjonale fag og legemiddelhåndtering. Før disse tre prøvene kan avlegges, må søkeren ha bestått språkprøve.

Det er også som før krav om at søkeren må være under 75 år og ikke uegnet for yrket.

Språkprøve

For at helsepersonell skal kunne utøve yrket forsvarlig, er god kommunikasjon med pasienter meget vesentlig, og gode kunnskaper i norsk skriftlig og muntlig er derfor en forutsetning. Det er også nødvendig for å oppfylle krav til journalføring og for å kunne samarbeide med annet helsepersonell.

Departementet foreslår at det for alle yrkesgrupper skal stilles krav om kunnskaper i norsk språk tilsvarende CEFR (felles europeisk rammeverk for språk) B2. Dette testes ved den såkalte Bergenstesten (test i norsk – høyere nivå). Dette nivået er nødvendig for å bli tatt opp på kurs i nasjonale fag og for å kunne bestå fagprøven. Det foreslås unntak for dem som kan dokumenter tilsvarende ferdigheter i norsk, svensk eller dansk.

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Fagprøve

Fagprøve foreslås innført for leger, tannleger, sykepleiere og helsefagarbeidere. Med fagprøve menes en fagspesifikk praktisk, muntlig og skriftlig prøve som måler om søkeren har teoretiske og praktiske kunnskaper tilsvarende det som kreves for norsk eksamen i faget.

Forslaget begrunnes med at det er vanskelig for SAK å til enhver tid ha oppdatert oversikt over hvilke utenlandske institusjoner som har utdanning som kan anses jevngod med norsk utdanning. SAK har dessuten sett en økende forekomst av falske og forfalskede dokumenter ved søknad om autorisasjon.

Nasjonale fag og legemiddelhåndtering

Departementet foreslår at det stilles samme krav og holdes felles kurs for alle personellgrupper i oppbygging og organisering av helse- og omsorgstjenesten, helse-, trygde- og sosialrett, kulturforståelse og nasjonale satsningsområder. Også personer som har vokst opp i Norge, men tatt utdanning utenfor EØS, må ta dette kurset.

For leger, sykepleiere, tannleger og farmasøyter stilles krav om gjennomføring av eget kurs og bestått prøve i legemiddelhåndtering.

Generelt om tilleggskravene

Språkprøven kan tas ubegrenset antall ganger, og også gjerne før jevngodhetsvurderingen. De tre andre prøvene kan bare tas etter at utdanning og eksamen er godkjent som jevngod, og de kan maksimalt tas tre ganger. Alle tilleggskrav skal være gjennomført og bestått innen tre år, med mindre en får dispensasjon på grunn av svangerskap/fødsel eller sykdom.

Konsekvenser

Forslaget får administrative konsekvenser for SAK og Helsedirektoratet. Sistnevnte skal beskrive faglig innhold i kurs og prøver og anskaffe fagprøver til personellgrupper som ikke har det fra før: tannleger, sykepleiere og helsefagarbeidere.

Det er estimert at forslaget til ny autorisasjonsordning medfører ca. 56,5 millioner kroner i økte kostnader. Statens kostnader har de siste årene utgjort ca. 9,2 millioner kroner. Dette er i årets budsjett økt med 4 millioner. Eventuelle ytterligere økninger vil bli foreslått i årlige budsjettframlegg.

Utgifter til kurs i nasjonale fag og legemiddelhåndtering er beregnet å øke med 30 millioner kroner, mens utgiftene til fagprøver øker med 22,5 millioner. Det foreslås at søkerne dekker vesentlige deler av disse kursutgiftene. Utgifter til språkkurs antas å øke med 4 millioner kroner. Søkerne betaler nå dette selv, og det foreslås ikke endret.

Kostnader knyttet til de foreslåtte tilleggskravene er for en tannlege estimert til nesten 70 000 kroner, en økning på 52 000 i forhold til dagens ordning. (Leger som må ta fagprøve har nå utgifter på dette nivå). For personell som ikke har krav om kurs og

Nord-Trøndelag fylkeskommune

prøve i annet enn nasjonale fag og språk, blir kostnadene mellom 12 000 og 15 000 kroner, mot tidligere ingen kostnader knyttet til tilleggskrav.

Det er usikkert om disse kostnadene vil være til hinder for at kvalifiserte søkere melder seg til kurs og prøver.

I forslag til ny forskrift beskrives hvilke krav som skal stilles for å sikre at de som autoriseres har tilstrekkelig kompetanse. I en viss utstrekning beskrives også hvordan søkerne kan tilegne seg denne kompetansen. Det framgår at det vil bli tilbudt kurs som skal kvalifisere til å bestå prøver i nasjonale fag og legemiddelhåndtering. Når det gjelder kvalifisering til fagprøven, er kvalifiseringsprogrammet i Bergen en mulighet for noen få (ca. 10 tannleger pr. år), mens de fleste vil måtte skaffe seg praksisplass.

Departementet foreslår ikke å stille krav om praksis, men for mange vil veiledet praksis hos en autorisert tannlege være nødvendig for å skaffe seg de ferdigheter som kreves for å bestå fagprøve. I dagens arbeidsmarked kan det imidlertid være vanskelig å få praksisplass. Dersom søkeren har «store hull» i sin utdanning, vil det for en vanlig praktiserende tannlege bli en for krevende oppgave. Det er dessuten en svært ansvarsfull oppgave veilederne må påta seg, i og med at det er opp til dem å foreta den faglige vurderingen av lisenstannlegen. Veiledningsattesten de skriver, avgjør om tannlegen får autorisasjon.

Kravet om fagprøve vil bety en mye bedre kvalitetssikring av vurderingen av det faglige nivået enn dagens ordning, der denne vurderingen må foretas av den enkelte veileder. Dette er selvsagt den viktigste effekten av fagprøven. Innføring av fagprøve vil dessuten bidra til større forutsigbarhet for søkerne. Men det er også mulig at det kan senke terskelen for at tannleger vil påta seg veilederansvaret, og i så fall vil flere kunne få praksis og dermed mulighet til å kvalifisere seg.

Krav om bestått språkprøve bør som foreslått gjelde for alt helsepersonell. En stor andel av konfliktsituasjoner og klagesaker i helsetjenesten skyldes kommunikasjonssvikt eller -problemer. Det er arbeidsgivers plikt å tilse at ansatte har de nødvendige språkferdigheter, og dette kan i stor grad bedømmes ved et intervju. Men flere kategorier helsepersonell kan drive selvstendig praksis og har ingen arbeidsgiver. Det er betryggende for pasientene at for eksempel tannleger og tannpleiere ikke kan praktisere uten å ha tilstrekkelige norskkunnskaper.

Konklusjon

Det anbefales at fylkesrådet støtter forslaget til ny autorisasjonsordning.